

Ани Аво
Ветрове

Той можеше да има всичко, освен това, за което мечтаеше. Той бе свободен да прави всичко, освен това, което искаше. Той бе всичко, освен това което искаше.

Те не са роби, но не са и свободни. Те са по-скоро форма на зависимост, ласкаеща хората и не подтикваща почти никое от правата на тези странни създания. Точната дума е може би симбиоза. В симбиозата всеки губи по малко от свободата си в името на оцеляването. Е, в нашия случай не става дума за оцеляване, а за удобство, но това е техническа подробност. Те са иначе твърде интелигентна форма на живот, която странно защо не се е дори опитала да създаде цивилизация.

То се до търколи до контролното табло и прегледа данните за работата на машината. Всичко изглеждаше наред. Производителността дори бе по-висока от обикновено, затова той подскочи, което в човешки еквивалент е нещо като само-похвала – Къде си, лишей изгубен? – развика се шефът.

Пояснение – „лишей“ не е обида, защото то наистина беше лишей. Виж „изгубен“ не е много мило допълнение.

– Тук съм, господарю.- изгруктя то, лишеите така говорят, понеже нямат уста и въобще нищо напомнящо вестибуларен апарат Само можем да се чудим от къде идва това странно груктене, сред което все пак се различават думите. Когато човек свикне, дори разбира цели изречения без догадки.

– Къде се моташ, бе, пустинна розо!

Още едно пояснение – „пустинна роза“ не е никак хубаво определение за един лишей. Даже може да се нарече обида.

– Преглеждах показанията на машината за опаковане, господарю.

– Да де, ама тия лентяи тук пият кафе. – изкрещя истерично господарят.

Лишеят обаче знаеше, че шефът не е наистина ядосан, защото иначе щеше вече да е строшил на хиляди парченца стъклената врата на офиса си.

– Днешната поща е на бюрото ви, господарю.

– Има ли нещо интересно – Сметки и документите за вилата, господарю.

Стойков се усмихна доволно. Беше демонстрирал избухливост, беше взел страха на работниците си и на всичко отгоре бе успял да продаде отвратителната си вила на морето. Тя някога беше много хубава. Някога, преди да се появи свлачището. Разбира се то още не бе стигнало да

постройката, но геолозите казаха, че и това ще стане.

– Така... – той запали цигара. – Лишейчо, кажи нещо ново от клюките?

– Скучен ден беше днес, господарю...

– Но... – той винаги знаеше, когато лишейт не казваше нещо. Грух-теше някак си по-наясно. Като че искаше по-бързо да мине обикновените теми. – Я се дотъркаляй до бюрото.

Движението на лишейте е трудно за описване. Те се търкалят, по свой си смешен начина. Не се блъскат в нищо, въпреки че видимо нямат очи, освен тома може да се каже, че си ходят на главата, но всъщност те нямат тяло, или по скоро нямат глава – кой знае – важното е, че нямат нищо, от което да излизат крайници. Сигурно защото нямат крайници, а нямат крайници понеже на Марс ги носят ветровете... Всъщност вие да сте виждали лишей, говорещ или не, с крайници? Защо тогава въобще ви обяснявам?

– Исках да говоря с вас, господарю? – поизнесе много ясно лишейт – И аз така си помислих... Добре говори или завинаги замълчи.

Лишейт подскочи няколко пъти, което може да се приеме за наместване. Нещо като нужната логическа пауза, за да систематизира мислите в... това с което мисли.

– Чувствам се чужд, господарю. – рече то и сякаш с това се изчерпваше всичко.

– И аз. – отвърна Стойков. – всеки по някога си мисли, че е на мястото си и му идва да зареже всичко, обаче това е измамно. Не се притеснявай – Но поне сте на родната си планета.

Тава вече бе нещо сериозно.

– Чакай, чакай много добре знаеш закона... Освен това ти не си роден на Марс, тъй че, погледнато строго технически, ти СИ на родната си планета.

– Да. Аз... Аз... Искам да съм свободен, господарю, свободен на Марс.

– Но ти си свободен, колко по-свободен искаш да си? Работиш, плащам ти, имаш личен живот, движиш се. Всичките ти права по конституцията са изпълнени. Ти си по-свободен от много от моите работници.

– Може би във вашия смисъл на понятието съм свободен, но не и в моя. Вие смятате за свободен всеки, който може да се го позволи финансово. При все това имате и идеалистична представа за свободата. Но вие всички сте с златната клетка на съвместното ви съжителство.

Стойков се позамисли малко и отсече:

– Това вече не го разбирам. Виж, знам че вие лишеите имате много развита философска школа, която само избрани хора могат да разберат, но нека само си изясним нещо: според теб аз те държа тук против волята ти.

– Не ме разбрахте. Вие хората имате нещо наречено общество. Вие сте социални животни, разбирам защо не можете да разберете за какво ви говоря.. Защо според вас лишеите няма цивилизация? Защото тя изисква създаването на общество, а то ограничава.

– Всеки човек, би бил доволен на това, което имаш и би го нарекъл свобода. Пари, частен живот, собственост....

– Аз не съм човек! – грухтенето зазвуча ядосано – Никога няма да мисля като вас. Вие сте ограничени от закони, привички, предразсъдъци, морал. Вас ви е страх от истинската свобода, затова си слагате какви ли не правила. Стремите да нарушите правилата, които сами измисляте. Така сякаш връщате на себе си, затова че не можете да нарушите единствения закон, създаден не от вас – природния. Хем ви е страх от свободата, хем се стремите към нея.

– Мен не ме е страх от свободата! – отсече Стойков.

– Тогава застанете на ръба на скалата. Тогава ще разберете, че само крачка ви дели от смъртта, а тази крачка е във ваша власт. Може да направите, можете и да не я направите. Ето това е свободата, която хората мечтаят и бленуват, но ги е страх от отговорността на решението. Хората, господарю, мечтаят не са свобода, а за независимост. Свободата само ви плаши, независимостта ви привлича.

– Тогава, аз сега трябва да наруша закона за не връщането на родени на Земята лишеи и това според теб ще е свобода ми. Но ти няма да си свободен там на Марс, ветровете ще те носят напред назад.

– Има една приказка, господарю. Веднъж вятъра спрял. Лишеите започнали да ходят, но се загубили, защото не познавали пътищата, вятъра ги познавал.

– Хайде, хайде...

– Свободата за мене е отговорност, не деяние. Тук се различавам от вас, господарю. Деянието е решението да се завърна, отговорността – живота ми там.

Стойков се опита със всички сили да разбере лишея.

– Не те разбирам... Но след като не се чувстваш добре при мен, значи нещо не е наред. Не мога да те задължа да останеш. Така ще огранича свободата ти, в нашия смисъл на думата, затова утре ще те кача

като специална пратка на совалката за Марс. Но само това, от там натаък... си свободен да носиш отговорност за избора си. Само не забравяй – ако те хванат си избягал, а аз не знам нищо по този въпрос.

Стайков бе забил нос в книгата си и все така се можеше да повярва, че е пуснал лишея, че е нарушил закона. Но беше прав за едно оная пустинна роза, сега се чувстваше някак по-свободен, не по-свободен, по независим. Закона може и да е строг, може и да е важен, но може да се наруши и колкото по-голямо бе нарушението, толкова по-силно чувството. Превъзходство? Свобода? Независимост? Сам не можеше да каже.

Видефона изписка... и втори път... и трети път...

Да му се не види, сам трябва да вдигне. Обаждането бе без образ.

– „Фолиа и опаковане Стойков“.

– Господарю, вие ли сте? – измежду бученето той разпозна лишея.

– Веднага се връщай в товарното, ако те хванат...

– Господарю, аз... Ами... Случайно ме духна един вятър, понесе ме. И аз разбрах... Създаден съм на Земята... Не мога да бъда толкова зависим, май съм станал като вас, господарю. Страх ме от отговорността и... Елате си ме вземете от шосе 89 – 56 километър, защото извън кабината вее един вятър...

– Идвам!

– И, господарю...

– Да?

– Моите ветрове са на Земята.

4. V. 2001; Благоевград

КРАЙ

© Ани Аво

Източник: Библиотеката на Александър Минковски

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/52>]